

Студент 4 курсу

факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

**П РА В О В І А С П Е К Т И В И Р О Б Н И Ц Т В А
Т А Е К С П О Р Т У М О Л О Ч Н О Ї П Р О Д У К Ц І Ї В У К Р А Ї Н І**

Анотація. Досліджено особливості сучасного стану нормативно-правової бази України щодо виробництва та експорту молочної продукції, проаналізовано основні недоліки правової бази цієї сфери та подано рекомендації щодо вдосконалення законодавчої бази для підвищення конкурентоспроможності цієї продукції на зовнішніх ринках.

Аннотация. Исследованы особенности современного состояния нормативно-правовой базы Украины относительно производства и экспорта молочной продукции, проанализированы основные недостатки правовой базы этой сферы и представлены рекомендации по совершенствованию законодательной базы для повышения конкурентоспособности этой продукции на внешних рынках.

Annotation. The features of the current state of the Ukrainian legal framework concerning the production and export of dairy products are considered, the main shortcomings of the legal framework in this field are analyzed and recommendations on improving the legislative base for increasing the competitiveness of this produce are presented.

Ключові слова: СОТ, експорт, молочна продукція, нормативно-правова база, конкурентоспроможність, зовнішні ринки.

У 2008 р. Україна стала членом Світової організації торгівлі (СОТ), що призвело до загострення конкуренції як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому, посилило необхідність підвищення якості і безпеки продукції в цілому, зокрема продукції молокопереробних підприємств, діяльність яких включає не тільки виробництво і реалізацію в нашій країні своєї продукції, але й експорт на зовнішні ринки. Невідповідність норм якості та безпеки продукції українських молокопереробних підприємств міжнародним стандартам якості та безпеки, які подані в країнах СОТ, породжує створення технічних бар'єрів торгівлі та призводить до значних економічних збитків вітчизняних товаровиробників. Отже, необхідною передумовою підвищення конкурентоспроможності продукції українських молокопереробних підприємств на зовнішньому ринку є її відповідність міжнародним стандартам якості і безпеки. Вирішальну роль у забезпеченні умов для виробництва конкурентоспроможної продукції відіграє державне законодавство, що визначає оцінку якості та безпеки молочної продукції, умови експорту вітчизняної продукції, захищає українського виробника та створює сприятливе середовище, яке необхідне для ефективної зовнішньої діяльності підприємства. Тож необхідною передумовою підвищення конкурентоспроможності продукції молочної промисловості українських підприємств є наявність чіткої нормативно-правової бази, що регламентує вироблення продукції за міжнародними стандартами якості та створює сприятливі умови для її експорту на зовнішні ринки збуту.

Дослідженню проблематики становлення молочної промисловості на міжнародному рівні, визначенню її експортного потенціалу, розвитку і вдосконаленню правової бази цієї діяльності приділяється значна увага таких вчених як: Лисенко М. С., Коваль Н. В., Куценко А. О., Новак І. М., С. Козир, Балановська Т. І., Іванова Л. С. та інші, але все ж деякі питання нормативно-правового регулювання молочної промисловості потребують більш докладного вивчення та подальшого аналізу.

Метою статті є аналіз вітчизняних нормативно-правових актів, що регулюють порядок виробництва та експорту молочної продукції й обґрунтування перспективи участі вітчизняних виробників молочної продукції на міжнародному ринку з удосконаленням нормативно-правового забезпечення виробництва та експорту конкурентоспроможної продукції молочної промисловості.

Світова спільнота формує регламентоване уявлення про вимоги до якості та безпеки продукції. Вітчизняні молокопереробні підприємства з метою ефективного функціонування в умовах міжнародного та вітчизняного ринку повинні виготовляти продукцію відповідно до встановлених вимог. Така відповідність стає важливою передумовою підвищення їх конкурентоспроможності та забезпечення економічної безпеки підприємств [1].

На сьогоднішній день діяльність підприємств молочної галузі в Україні регламентує значна кількість нормативних актів у сфері якості та безпеки продукції. Особливе значення серед них відіграє Закон України "Про безпеку та якість харчових продуктів", який створює правові передумови забезпечення безпеки та якості харчових продуктів, що виробляються, знаходяться в обігу, імпортуються, експортуються [2]. Не менш важливу роль відіграє Закон України "Про молоко та молочні продукти" [3]. Він визначає організаційно-правові основи забезпечення якості та безпеки молока і молочних продуктів для здоров'я та життя населення і навколишнього середовища під час їх виробництва, транспортування, переробки, зберігання і реалізації, ввезення та вивезення з митної території України.

Виробництво молока та молочних продуктів в Україні регулюють стандарти типу: ДСТУ, гармонізовані з міжнародними ДСТУ ISO, ГОСТ, республіканські РСТ УРСР та ДСТУ ГОСТ. Окрім цього виробництво продукції підприємствами України регламентується технічними умовами. Технічні умови часто передбачають менш жорсткі вимоги, що шкочить якість продукції та породжує певні проблеми не тільки на внутрішньому, але й на зовнішньому ринку товарної продукції.

Якість молокопродуктів залежить від якості молочної сировини, з якої їх виробляють.

© Борщевська В. Д., 2014

В Україні якість молочної сировини, яку приймають на переробні підприємства для виготовлення молочних продуктів, регламентується вимогами ДСТУ 3662-97 [4].

У зв'язку зі вступом України до СОТ, доцільно доповнити систему нормативно-правових актів України особливостями ведення діяльності в рамках СОТ. Сільське господарство завжди було важливою складовою переговорного процесу в рамках вступу України до СОТ. Основною метою успішного завершення цих переговорів було забезпечення належного рівня підтримки агропромислового комплексу країни та створення умов для конкурентоспроможності вітчизняного сільськогосподарського виробника після вступу до СОТ. Країни, що приєднуються до Організації, відповідно до Угоди СОТ про сільське господарство беруть на себе певні зобов'язання щодо державної підтримки сільського господарства, доступу до ринку сільськогосподарських і продовольчих товарів, механізму оподаткування виробництва, експортної конкуренції в сільськогосподарській і продовольчій торгівлі тощо. Потрібно зазначити, що ГАТТ не встановлює спеціального механізму регулювання торгівлі молочною продукцією. В цілому ГАТТ застосовується до цих товарів як і до інших. Таким чином, якщо не зазначено інше, то будь-яка норма ГАТТ, що стосується торгівлі будь-яким товаром, застосовується і до цих товарів, що є причиною серйозних проблем не тільки під час експортно-імпоротної діяльності, але й з якістю та безпечністю товарної продукції.

Для розвитку внутрішнього ринку молока і молокопродуктів, його відродження та дотримання стандартів якості та безпечності, необхідна пряма державна підтримка, організація на державному рівні ринків молока й молочної продукції з повноцінною відкритою інфраструктурою від виробників молока до його споживання, враховуючи тенденції збільшення споживання молочної продукції в світі за умови поліпшення їхньої якості та безпеки.

Українські молочні комбінати сьогодні зіштовхуються з серйозною проблемою високої конкуренції на світовому ринку. Тому основне і найголовніше питання сьогодні – це державна підтримка молочного товаровиробника – основного постачальника харчової промисловості, – в розрізі сільськогосподарської діяльності.

Таким чином, в Україні розроблено та введено в дію доволі велику кількість законодавчих та нормативних актів, що формують правове поле у сфері якості та безпечності продукції молокопереробних підприємств, але більшість із них не відповідають світовим стандартам. Невідповідність норм якості та безпечності продукції, що встановлені вітчизняними стандартами, нормам міжнародних стандартів призводить до застосування технічних бар'єрів торгівлі та значних економічних збитків [5]. Тому, необхідно приділити увагу перегляду застарілих вітчизняних стандартів і їх гармонізації з європейськими нормативними документами, адже це дасть можливість виробляти якісну та безпечну продукцію в країні, відкриє доступ українській продукції на світові ринки, сприятиме впровадженню нових технологій у молокопереробній галузі, збереженню здоров'я споживачів, залученню іноземних інвестицій.

Упровадження та сертифікація системи управління якістю на відповідність міжнародним стандартам є гарантією того, що продукція відповідає вимогам, які передбачені відповідними стандартами та може без додаткових випробувань реалізовуватись як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Наук. керівн. Сергієнко В. В.

Література: 1. Лисенко М. С. Ключові аспекти нормативно-правового регулювання забезпечення якості та безпечності продукції молокопереробних підприємств [Електронний ресурс] / М. С. Лисенко. – Режим доступу : <http://www.dspace.nutt.edu.ua>. 2. Про безпечність та якість харчових продуктів : Закон України від 08.09.2005 р. № 2863-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. 3. Про молоко та молочні продукти : Закон України від 24.06.2004 р. № 1870-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 4. ДСТУ 3662-97 "Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vet.in.ua/menu/legislation.php?id_article=155. 5. Коваль Н. В. Нормативно-правове регулювання якості та безпечності продукції молокопереробних підприємств України / Н. В. Коваль // Інноваційна економіка. – 2012. – 11. – С. 75–82. 6. Медико-биологические требования и санитарные нормы качества продовольственного сырья и пищевых продуктов. Министерство здравоохранения СРСР Нормы от 01.08.1989 г. № 5061-89, ред. с 07.11.2001 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MOZ274.htm1.